

Szociológia minor szigorlati tételsor

2023/2024. tanév II. félév

1. Szociológiatörténet

1. A szociológia előzményei és kialakulása. A a szerződéselméletek, különös tekintettel Hobbes, és J. J. Rousseau munkásságára. A pozitívizmus tudomány- és társadalom-felfogása. A. Comte.

- Ludassy Mária: *Téveszméink eredete*. Atlantisz 1991 7-32. 1. (Kényszer és szabadság) A tanulmány megtalálható a Világosság 1989. 11. számában. Továbbá Richard Tuck: *Hobbes*. Atlantisz 1993. 87-101. 1. (Politika)
- Némedi Dénes: Auguste Comte: A szociológia megalapítója. In: Felkai G. (szerk.): *A szociológia kialakulása*, Új Mandátum, Bp. 1999. 224-247. 1.

2. A marxi kritikai elmélet. A társadalmi formák marxi elmélete és a kapitalizmus kritikája. A kapitalista társadalomszerkezete és a piaci viszonyok marxi elemzése.

- Joseph Cropsey: Karl Marx. In: Leo Strauss – Joseph Cropsey (szerk.): *A politikai filozófia története*. Európa. Budapest, 1994. 412-448.

3. Brit protoszociológiák a XIX. században. A liberalizmus sajátosságai és J. S. Mill elmélete. Az evolucionizmus az angolszász szociológiában. H. Spencer szociológiája.

- Molnár Attila Károly: John Stuart Mill és a kánon. In Felkai G. (szerk.): *A szociológia kialakulása*, Új Mandátum, Bp. 1999. 92-148. 1.
- Pál Eszter: Herbert Spencer. In: Felkai G. (szerk.): *A szociológia kialakulása*, Új Mandátum, Bp. 1999. 149-179. 1.

4. Eszmék szintézise. E. Burke és a brit liberális konzervativizmus alapvető eszméi. A. de Tocqueville liberális-konzervatív szintézise.

- Molnár Attila Károly : Edmund Burke öröksége. In: Felkai G. (szerk.): *A szociológia kialakulása*, Új Mandátum, Bp. 1999. 25-92. 1.
- Marvin Zetterbaum: Alexis de Tocqueville. In: Leo Strauss – Joseph Cropsey (szerk.): *A politikai filozófia története*. Európa. Budapest, 1994. 355-385.

5. A klasszikus német szociológia kialakulása. Közösség és társadalom. Tönnies elmélete. Georg Simmel formális szociológiája. Sombart.

Némedi Dénes: *Klasszikus szociológia*. 135-201.1.

6 Max Weber szociológiája. A weberi megértő szociológia alapelemei és a weberi politikai szociológia alapkategóriái. A protestantizmus és a kapitalizmus összefüggései. A társadalmi megismerés objektivitása és az értékmentesség értelme.

- Némedi Dénes: *Klasszikus szociológia*. 201-272. 1.

7. Émile Durkheim szociológiája. A 'mechanikus' és az 'organikus' szolidaritás problémája, mint a társadalmi modernizáció durkheimi interpretációja. A kollektív tudat és a társadalmi tény. A társadalmi tények értelmezési szabályai. A társadalmi integráció értelmezése egy konkrét társadalmi tény vizsgálatán keresztül: "Az öngyilkosság" című monográfia elemzése. Durkheim vallásszociológiája. Erkölcsi és vallási jelenségek magyarázata.

- Némedi Dénes: *Klasszikus szociológia*. 33-86 l.

8. T. Parsons cselekvésemélete és társadalmi rendszerelmélete.

- Pokol Béla: A funkcionista rendszerelmélet kibomlása. in: Csepeli- Papp- Pokol: *Modern polgári társadalomelméletek*. Gondolat, 1987.153-229. 1.

9. Új megközelítésmódok a XX. század derekán. G. H. Mead és a szimbolikus interakcionizmus. A fenomenológia problémafelvetéseinek jelentősége a szociológiaelmélet fejlődésében. Schütz munkásságának szociológiai vetülete.

- Némedi Dénes: *Klasszikus szociológia*. 429-452. 1.

10. A tudásszociológia programja. K. Mannheim konzervativizmus elemzése. Ideológia és utópia. N. Elias civilizáció-konceptiója.

- Némedi Dénes: *Klasszikus szociológia*. 299-333. 1. és Felkai Gábor: *Mannheim Károly*. Új Mandátum, 1999. 7-49. 1

11. A frankfurti iskola kritikai szociológiája. A "pozitivizmus-vita"

- Balogh István- Karácsony András: *Német társadalomelméletek* Balassi 2000. 34-75. 1.

12. Konzervatív társadalomelméletek.

- Mezey Balázs: Russel Kirk és Molnár Tamás kapcsolata. In: Pogrányi Lovas Miklós (szerk.): *Konzervatív reneszánsz az Egyesült Államokban*. Századvég. 2016. 123-150. 1.
- Egedy Gergely: Konzervatív gondolkodás és politika az Egyesült Államokban. Budapest. Századvég. 2014. XXI. fejr. Istengyilkosság és a modernitás. 429-451. és a XXIII. fejr. A „morális képzelet” konzervativizmusa: Kirk.
- Láncki András: Leo Strauss a politikai realista. In: Pogrányi Lovas Miklós (szerk.): *Konzervatív reneszánsz az Egyesült Államokban*. Századvég. 2016. 94-123. 1.

Irodalom általában

- Felkai Gábor (szerk.): *A szociológia kialakulása*. Bp. Új Mandátum, 1999. Némedi Dénes: *Klasszikus szociológia*. Bp. Napvilág, 2005.
- Balogh István-Karácsony András: *Német társadalomelméletek*. Bp. Balassi, 2000.
- Csepeli György- Papp Zsolt- Pokol Béla: *Modern polgári társadalomelméletek*. Gondolat, 1987.

2. Társadalomelmélet tételek

13. A társadalom, mint rendszer (Durkheim, Spencer, Parsons, Luhmann)

Irodalom:

- Lenclud, Gérard: A funkcionalista perspektíva. In: Descola – Lenclud – Severi – Taylor: *A kulturális antropológia eszméi*. Századvég. Budapest. 1993. 85-118. 1.
- LUHMANN, Niklas: *Bevezetés a rendszerelméletbe*. Gondolat. Budapest. 2006. I. Szociológia és rendszerelmélet. 13-43.
- Pokol Béla: *Szociológiaelmélet*. Budapest. Felsőoktatási Koordinációs Iroda. 1997. II. fejezet. Niklas Luhmann rendszerelmélete. 31-65.

14. Egyének és cselekvések, a megértés. A társadalom, mint interakciók halmaza. A tudásszociológiai megközelítés. Weber, Schütz, Mead, Mannheim

Irodalom:

- Morel, Julius - Bauer, Eva (szerk): *Szociológiaelmélet* Osiris. Budapest. 2000. 4. fejezet. 83-101.
- Mannheim Károly: *Ideológia és utópia*. Atlantisz 1996.

15. Szociálpszichológiai, és mikroszociológiai megközelítésmódok. Konformitás, deviancia, sztereotípiák, előítéletek

Irodalom:

- Andorka Rudolf: *Bevezetés a szociológiába*. Osiris Kiadó, 2006 598-641 l.
- Anthony Giddens: *Szociológia*. Osiris Kiadó, 1995. 380-389 l.
- Merton, Robert K.: *Társadalomelmélet és társadalmi struktúra*. Osiris. 2002. VI fejezet. Társadalmi struktúra és anómia

http://lakatos.free.fr/Tanitas/Szociologia/1felev/files/page55_6.html

16. A materializált és instrumentalizált elméleti megközelítések. Tőkeelméletek. Gazdaság és társadalom összefüggései, társadalmi struktúra, társadalmi rétegek, társadalmi munkamegosztás.

Irodalom:

- Morel, Julius - Bauer, Eva (szerk): *Szociológiaelmélet* Osiris. Budapest. 2000. 5. fejezet. A materialista társadalomelmélet. 105-128.
- Pokol Béla: *Szociológiaelmélet*. Budapest. Felsőoktatási Koordinációs Iroda. 1997. 17. fejezet. Bourdieu elméletének alapkategóriái. 453-487.

- Morel, Julius - Bauer, Eva (szerk): *Szociológiaelmélet* Osiris. Budapest. 2000. 11. fejezet. Kritikai elmélet. Jürgen Habermas. 249-274.

17. Különböző posztmodern megközelítések. Hálózatok, információs társadalom, média.

Irodalom:

- Barabási Albert-László: *Behálózva. A hálózatok új tudománya.* Magyar Könyvklub, Budapest. 2003.
- Habermas, Lyotard, Rorty: *A posztmodern állapot* (Bujalos István szerk.) Századvég Kiadó - Gond, 1993.
- Castells, Manuel: *A hálózati társadalom kialakulása – Az információ kora.* Gazdaság, társadalom és kultúra I. kötet (ford: Rohonyi András) Gondolat–Infonia, Bp., 2005.

18. Értékek és kultúrák. (vallás, erkölcs, kultúra, civilizáció összefüggései)

Irodalom:

- Egedy Gergely: *Konzervatív gondolkodás és politika az Egyesült Államokban.* Budapest. Századvég. 2014. XXI. fej. Istengyilkosság és a modernitás. 429-451.
- MacIntyre, Alasdair: *Az erény nyomában.* Osiris. Budapest. 1999. III.-VI: fejezet. 41-114. o.
- Felkai Gábor: A vallászociológia. In: Uő: *A német szociológia története a századfordulótól 1933-ig.* Századvég, Budapest. 2006. I. Kötet 411-434. l.
- Kolakowski, Leszek: *Ha nincsen Isten...* Európa. Budapest. 1992. III. fejezet. A misztikusok Istene. 139-219.
- Horkheimer, Max-Adorno, Theodor: *A felvilágosodás dialektikája.* Gondolat. 1990. A felvilágosodás fogalma. 19-62.l. A kultúripar 147-200. l.

Miskolc, 2024. március 18.

Dr. habil. Szabó-Tóth Kinga
intézetigazgató, egyetemi docens

Dr. Szepessy Péter
egyetemi adjunktus